

**Normele metodologice privind examinarea medicală și psihologică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor și periodicitatea examinării**

**Partea I**

**EXAMINAREA MEDICALĂ ȘI PSIHOLOGICĂ A PERSONALULUI CU ATRIBUȚII ÎN SIGURANȚA TRANSPORTURILOR ȘI PERIODICITATEA EXAMINĂRII**

**Art.1.** (1) Examinarea medicală și psihologică este obligatorie pentru funcțiile cu atribuții în siguranța transporturilor și se efectuează pentru:

- a) admiterea în unitățile de pregătire (calificare) pentru funcții cu atribuții în siguranța transporturilor;
- b) angajarea într-o funcție cu atribuții în siguranța transporturilor;
- c) examinarea periodică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor;
- d) schimbarea funcției cu atribuții în siguranța transporturilor în cazul în care baremul medical și/sau psihologic este superior față de cel stabilit pentru funcția deținută anterior;
- e) controlul medical și psihologic la termenele de revizuire stabilite de comisiile medicale și psihologice în siguranța transporturilor pentru personalul care a obținut aviz restrictiv;

(2) La solicitarea persoanelor juridice angajatoare sau a organelor de inspecție și control pentru siguranța transporturilor se efectuează examinarea suplimentară, medicală și/sau psihologică. Solicitarea se face atunci când se constată că personalul cu atribuții în siguranța transporturilor are comportament necorespunzător la locul de muncă, a produs accidente, prezintă afecțiuni care influențează capacitatea de muncă și/sau a beneficiat de concedii medicale prelungite de peste 60 zile.

(3) Examinarea psihologică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor nu se poate efectua fără un aviz medical valabil.

**Art.2.** Examinarea medicală și psihologică periodică a personalului încadrat în funcții cu atribuții în siguranța transporturilor, pe grupe de vârstă, se va efectua astfel:

- a) pentru personalul cu responsabilități în siguranța circulației feroviare, grupa de vârstă cuprinsă între 18 și 55 de ani, se va efectua controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de 3 ani, iar pentru grupa de vârstă de peste 55 ani, controlul medical periodic se va efectua la interval de 1 an și controlul psihologic la interval de 2 ani;
- b) pentru transportul rutier la grupa de vârstă 18 – 65 ani, se va efectua controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de 1 an;
- c) pentru personalul navigant maritim sub 18 ani, controlul medical periodic și psihologic se va efectua anual;
- d) personalul navigant maritim, grupa de vârstă cuprinsă între 18 și 45 de ani, va efectua controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de 2 ani;
- e) pentru grupa de vârstă peste 45 ani la personalul navigant maritim, controlul medical periodic și controlul psihologic se vor efectua la interval de 1 an; pentru piloții maritimi peste vârsta de 65 ani este obligatoriu ca la controlul medical periodic să se efectueze și EKG la efort;
- f) pentru personalul navigant pentru navele de navigație interioară, controlul medical periodic și controlul psihologic se vor efectua astfel:
  - pentru angajare și/ sau la schimbarea în funcție, controlul medical și psihologic vor fi valabile până la împlinirea vârstei de 50 ani.
  - între 50 de ani și 65 de ani controlul medical și psihologic se vor efectua din 5 în 5 ani
  - după împlinirea vârstei de 65 de ani controlul medical și psihologic se vor efectua anual.
- g) pentru personalul aeronautic civil, exclusiv personalul aeronautic navigant civil și personalul operativ de dirijare și control al traficului aerian, grupa de vârstă cuprinsă între 18

și 55 de ani, va efectua controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de 2 ani, iar peste vârsta de 55 ani controlul medical periodic și controlul psihologic se vor efectua anual.

**Art.3.- (1)** Examinarea medicală și psihologică periodică în vederea obținerii certificării medicale și psihologice pentru personalul aeronautic navigant civil cu brevet/licență de funcționare și pentru personalul operativ de dirijare și control al traficului aerian, se efectuează, conform reglementărilor legale în vigoare, de către examinatorii aeromedicali sau centrele medicale aeronautice, după caz, autorizate sau recunoscute de Autoritatea Aeronautică Civilă Română.

(2) Procedura elaborată de Autoritatea Aeronautică Civilă Română pentru aplicarea reglementărilor prevăzute la alin.(1) se avizează de Ministerul Transporturilor prin Direcția Medicală și de Ministerul Sănătății prin Direcția de Asistență Medicală și Politici Publice.

**Art.4. -(1)** Examinarea medicală a persoanelor cu atribuții în siguranța transporturilor se efectuează în scopul verificării stării de sănătate, a depistării precoce a afecțiunilor medicale incompatibile cu funcția pentru care se solicită examinarea, precum și pentru prevenirea apariției acestor afecțiuni.

(2) Examinarea psihologică a persoanelor cu atribuții în siguranța transporturilor se efectuează în scopul evaluării capacităților cognitive (percepție, memorie, gândire), a celor motrice (reactivitate, coordonare) și a celor integrative (atenție, emotivitate, motivație, structura atitudinal-valorică), precum și psihodiagnoza aptitudinal specifică de lucru prin simulatoare și aparate de testare psihologică asistată de calculator, conform funcției pentru care se solicită examinarea.

(3) Examinarea medicală și psihologică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor se efectuează de către specialiști ce sunt membri ai comisiilor medicale și psihologice în siguranța transporturilor.

(4) Direcția de specialitate din Ministerul Transporturilor va ține o evidență a specialiștilor recunoscuți pe care o va pune la dispoziția autorităților competente din alte state, la cerere.

**Art.5. – (1)** Salariații cu atribuții în siguranța transporturilor au obligația să se prezinte la examinarea periodică medicală și psihologică la data stabilită, conform programării.

(2) – Neprezentarea personalului cu atribuții în siguranța transporturilor la controlul periodic la termenul precizat, din cauze imputabile salariatului, implică, după expirarea valabilității avizului, retragerea temporară de la exercitarea funcției de către conducătorul persoanei juridice angajatoare, în baza comunicării primite de la comisia medicală și/sau psihologică în siguranța transporturilor.

**Art.6. – (1)** Dovada îndeplinirii condițiilor de aptitudine medicală și psihologică, se face prin avize medicale și psihologice eliberate de comisiile medicale și/sau psihologice în siguranța transporturilor, conform baremelor de aptitudine stabilite prin ordin al ministrului transporturilor.

(2) Valabilitatea avizelor medicale și psihologice pentru transportul feroviar și naval maritim obținute pentru formare profesională nu poate depăși 2 ani, perioadă în care pot interveni modificări în structura aptitudinală medicală/psihologică.

(3) Dacă avizele de aptitudine medicală și psihologică pentru transportul feroviar și naval maritim emise în vederea formării profesionale nu conțin alte recomandări, aceste avize vor fi valabile și în vederea angajării persoanei pe funcția pentru care a fost examinată pentru formare profesională, dacă se încadrează în termenul prevăzut la alin.(2).

**Art.7. - (1)** Contestarea avizului medical sau psihologic se poate face în termen de maxim 30 zile la direcția de specialitate din Ministerul Transporturilor, de către persoana juridică angajatoare, la solicitarea scrisă a persoanei fizice sau în cazul angajării doar de către persoana fizică.

(2) Direcția de specialitate din Ministerul Transporturilor va comunica, în termen de 5 zile, acordul pentru reexaminarea medicală sau psihologică: persoanei fizice solicitante, persoanei juridice angajatoare, Comisiei centrale medicale și psihologice în siguranța transporturilor din

cadrul Spitalului Clinic CF Nr. 1 Witting și comisiei medicale și/sau psihologice în siguranța transporturilor care a declarat inaptitudinea.

(3) Comisia centrală medicală și psihologică în siguranța transporturilor va comunica persoanei juridice angajatoare data programării cazului pentru reexaminare.

(4) Neprezentarea persoanei declarate inapt la data stabilită, fără motive obiective sau refuzul internării în spital pentru examinare, duce la pierderea aprobării de reexaminare.

(5) Comisia medicală și/sau psihologică în siguranța transporturilor va transmite Comisiei Centrale medicale și psihologice în siguranța transporturilor, până la data programată pentru reexaminare, documentația medicală sau psihologică în care vor fi raportate motivele care au condus la stabilirea avizului contestat.

(6) După reexaminarea cazului la Comisia Centrală medicală și psihologică în siguranța transporturilor care va avea loc în termen de maxim 15 de zile de la data primirii aprobării de reexaminare, avizul medical definitiv va fi eliberat și semnat de către președintele comisiei în 5 exemplare. Un exemplar al avizului medical va fi înmănat persoanei fizice examinate, al doilea exemplar va fi transmis unității angajatoare, al treilea exemplar va fi păstrat la dosarul personal din fișierul de siguranța transporturilor, al patrulea exemplar se va transmite Direcției de Sănătate Publică Județeană / a Municipiului București care îl va comunica medicului de familie și ultimul exemplar va fi transmis autorității de control din domeniul transporturilor.

(7) Avizul psihologic de aptitudine se eliberează în 4 exemplare și se semnează de către președintele comisiei și psihologul examinator. Un exemplar al avizului psihologic este transmis unității angajatoare în maxim 5 zile lucrătoare de la data emiterii avizului, al doilea exemplar va fi înmănat persoanei fizice examinate, al treilea exemplar va fi păstrat la dosarul personal din fișierul de siguranța transporturilor și al patrulea exemplar va fi transmis autorității de control din domeniul transporturilor.

**Art.8.** - (1) La recomandarea comisiilor medicale și/sau psihologice în siguranța transporturilor, persoanele declarate inapte, retrase temporar sau cu aviz restrictiv pentru siguranța transporturilor vor urma tratament pentru recuperare, prin internare ori ambulatoriu, sau vor beneficia de consiliere psihologică în vederea optimizării și integrării socio-profesionale cât și a reorientării profesionale în cadrul laboratoarelor de psihologie agreeate de Ministerul Transporturilor.

(2) După recuperare, personalul cu atribuții în siguranța transporturilor se va prezenta în mod obligatoriu la comisiile medicale în siguranța transporturilor, în termen de 7 zile, în vederea reevaluării aptitudinii medicale.

**Art.9.** - Persoanele juridice angajatoare au următoarele obligații:

a) să asigure participarea personalului angajat în funcții cu atribuții în siguranța transporturilor la examinarea medicală și psihologică periodică;

b) să utilizeze personalul cu atribuții în siguranța transporturilor numai conform avizelor medicale și psihologice deținute;

c) să asigure evidența și păstrarea avizelor de aptitudine/inaptitudine medicală și psihologică, pe perioada valabilității acestora.

## Partea II

### **A. METODELE UTILIZATE LA EXAMINAREA MEDICALĂ A PERSONALULUI CU ATRIBUȚII ÎN SIGURANȚA TRANSPORTURILOR PENTRU SPECIALITĂȚILE MEDICALE OBLIGATORII**

#### 1. MEDICINĂ INTERNĂ

Examenul de medicină internă constă în anamneză, examen clinic general, analize paraclinice obligatorii înscrise în fișa medicală tip de siguranța transporturilor, respectiv hemoleucograma completa, glicemie, uree, creatinina, fibrinogen, GGT – gamaglutamiltranspeptidază, colesterol total, examen sumar urină, test serologic pentru lues-VDRL, test HIV. Electrocardiograma se

efectuează la angajare și apoi la controalele periodice după împlinirea vârstei de 40 ani. Dacă există indicii/suspiciuni clinice se pot solicita analize de laborator pentru determinarea toxicologică a prezenței drogurilor.

Pentru precizarea diagnosticului, a stadiului și evoluției unor afecțiuni medicale, în vederea stabilirii aptitudinii/inaptitudinii pentru exercitarea funcțiilor cu atribuții în siguranța transporturilor, se vor utiliza investigațiile paraclinice suplimentare stabilite de medicul examinator. La recomandările acestuia se pot efectua Rx. pulmonară, ecografie abdominală, precum și alte investigații clinice și paraclinice.

## 2. CHIRURGIE GENERALĂ

Examenul constă din anamneză pentru consemnarea antecedentelor chirurgicale (operatorii, traumatice, congenitale) și examenul clinic general pentru evidențierea afecțiunilor invalidante chirurgicale sau dobândite, afecțiunilor arteriale și venoase periferice, somatice sau viscerale, utilizându-se la necesitate și investigațiile paraclinice corespunzătoare.

Pentru completa elucidare, cazurile vor fi îndrumate, după caz, la medici de alte specialități chirurgicale înrudite (urologie, ortopedie sau ginecologie).

## 3. OFTALMOLOGIE

Examenul oftalmologic va determina:

- acuitatea vizuală: examinarea la optotip ETRDS : distanță ( 1,0 ; minim 0,5 pentru ochiul mai slab), aproape (suficientă cu și fără ajutor) , cu și fără corecție ( maximum : hipermetropie +5/, miopie -7) ; Ochelarii sunt autorizați dacă sunt verificați periodic de un specialist ;
- testarea vederii binoculare prin supresie monoculară (test Worth): existentă.
- testarea echilibrului oculomotor în poziție primară (Cover test); motilitate oculară
- tensiunea intraoculară (se va determina obligatoriu la examinații de peste 40 de ani).
- câmp vizual (perimetru computerizat)
- examen fund de ochi (oftalmoscop sau lentile biconvexe)
  - simț cromatic (test Ishihara, Rabkin, anomaloscop, cromatoscop) – testul se bazează pe recunoașterea culorilor unice și nu pe diferențele relative
  - sensibilitatea la contrast (tabele Pelli - Robson): bună

## 4. OTO-RINO-LARINGOLOGIE

Examenul ORL constă în: anamneză și examen clinic obiectiv și funcțional.

Examenul clinic constă în investigarea, conform tehnicilor clasice de examinare (rinologie, faringolaringologie și otologie).

Examenul funcției auditive se face prin:

- a) acumetrie fonică – prin vocea șoptită și vocea de conversație
  - tonalitate înaltă
  - tonalitate joasă
- b) audiometria se va face tuturor candidaților la admiterea în școli de calificare în siguranța transporturilor, la angajare și pentru controlul periodic. Auzul suficient este confirmat de audiogramă dacă persoana examinată poate purta o conversație telefonică , aude sunetele de avertizare și mesajele radio. Deficiența de auz nu trebuie să fie mai mare de 45Db la 2000Hz pentru urechea care are cea mai slabă conducere aeriană a sunetului. În general deficiența de auz nu trebuie să fie mai mare de 40dB la 500 și 1000 Hz .

c) examenul vestibular se va face cu ajutorul probelor spontane.

Se pot efectua examene funcționale suplimentare:

- impedanța
- examen vestibular cu probe provocate
- electronistagmografie
- potențiale de trunchi
- testări alergologice și imunologice
- examene radiologice

## 5. NEUROLOGIE

Examenul neurologic se efectuează pentru depistarea eventualelor paralizii periferice sau de nervi cranieni, atrofii musculare, deformări ale scheletului.

Examenul complet va cuprinde:

- examinarea poziției statice și a mersului, echilibrul în poziție statică și în mers, proba Romberg, atitudini particulare;
- motilitatea activă segmentară: forța musculară segmentară;
- motilitate pasivă-hipertonii, contracturi - prezența unor mișcări involuntare, parțiale sau generalizate;
- reflexele osteotendinoase: prezență, intensitate, simetrie;
- reflexe cutanate, plantare: reacție, simetrie.
- sensibilitate superficială (tactilă și dureroasă)
- sensibilitate profundă (mioartrochinetică)
- coordonarea mișcărilor (proba index-nas, călcâi-genunchi).

Examenul nervilor cranieni: motilitate oculară, simetrie facială, nistagmus, deglutiție, fonație, mișcările și troficitatea limbii.

Vorbirea: depistarea tulburărilor afazice, expresive sau senzoriale.

Investigațiile paraclinice suplimentare: radiografie craniană, șă turcească, electroencefalogramă, fund de ochi, electromiogramă, viteza de conducere motorie și viteza de conducere senzitivă, examen Doppler pentru vasele mari (în condiții de spitalizare).

## 6. PSIHIATRIE

Examenul psihic elementar cuprinde: aspectul general, anamneza cu evaluarea percepției, atenției, memoriei, gândirii, afectivității, comportamentului, voinței, ritmului nictemeral, logicii acțiunilor, timpului de reacție, conștienței, criticii bolii.

Examen psihologic clinic .

Diagnosticarea tulburărilor psihice se va face conform criteriilor internaționale în vigoare.

## **B. METODOLOGIA DE EVALUARE PSIHOLOGICĂ UTILIZATĂ ÎN EXAMINAREA PSIHOLOGICĂ A PERSONALULUI CU ATRIBUȚII ÎN SIGURANȚA TRANSPORTURILOR**

### **OBIECTIVELE EVALUĂRII**

**I. Stabilirea stadiului de maturitate psihică și a existenței/inexistenței capacităților aptitudinal – atitudinale necesare integrării în funcțiile cu atribuții în siguranța transporturilor**

Se urmăresc aspectele:

**1. Psiho-somatice:** tonus dinamico-energetic, tipul de sistem nervos, vitalitate, dezvoltare psiho-constituțională;

**2. Cognitiv-aptitudinale:** capacitatea de prelucrare a informației, de învățare și de capitalizare a informației, de rezolvarea problemelor practice, tehnice, verbal-abstracte, sociale; particularitățile atenției și memoriei, reprezentarea spațială, aprecierea vitezelor și distanțelor.

**3. Psiho-motrice:** coordonarea oculo-motorie, organizarea abilităților motorii, reactivitatea complexă.

**4. Motivațional-afective:** maturitate, reactivitate emoțională, dispozițiile afective dominante, motivele activității, interesele dominante, nivelul de aspirație.

**5. Capacitatea reglatorie:** perseverența, spiritul de organizare și disciplina, atitudinea față de activitate și gradul de independență.

**6. Psiho-relaționarea:** sociabilitate, modul de a se raporta celorlalți, de a rezolva conflictele interpersonale, stilul și capacitatea de autoafirmare, simțul civic.

**II. Stabilirea nivelului competenței aptitudinal-atitudinale specifice funcției cu responsabilități în siguranța circulației solicitate**

Se evaluează :

1. Capacitatea de diversificare a activității și de interacțiune a cunoștințelor și deprinderilor în exercitarea unei activități: abilități în rezolvarea problemelor adiacente activității principale, activismul, nivelul inserției sociale, nivelul toleranței și agreabilității în relațiile cu ceilalți.

2. Capacitatea identificării sarcinilor și a defnirii importanței: nivelul angajării personale în activitate, spiritul de inițiativă și încrederea în sine, responsabilitatea, conștientizarea importanței funcției privind impactul asupra destinului și vieții altor oameni.

Evaluarea psihologică va ține cont de raportul care se stabilește între standardele ocupaționale specifice postului/locului de muncă, rezultate din analiza psihologică a muncii, din fișa postului și standardul minimal de cerințe psihologice.

Examinarea psihologică trebuie să urmărească, de asemenea, psihodiagnoza aptitudinal specifică de lucru, prin simulatoare și aparate de testare psihologică asistată de calculator, conform funcției pentru care se solicită examinarea.

Evaluarea psihologică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor este un proces de urmărire longitudinală a acestuia și nu secvențială. Totodată, această evaluare psihologică va constitui punctul de plecare privind elaborarea unor strategii de recomandare pentru consilierea psihologică efectuată angajatului, precum și pentru programe educative de implementare a unei conduite profesionale adecvate, în vederea creșterii siguranței transporturilor.

## **METODE DE EVALUARE PSIHOLICĂ**

1. Teste de inteligență privind aptitudinile intelectuale generale, teste de aptitudini tehnice și mecanice.

2. Teste de investigație a capacității de efort și a aptitudinilor speciale.

- teste de atenție referitoare la concentrare, distributivitate, flexibilitate, stabilitate și rezistența la factori perturbatori;

- probe psihomotorii referitoare la reactivitatea simplă și completă, nivelul dezvoltării abilităților motorii, calitățile reactivității (rapiditate, precizie, corectitudine, autocontrol), nivelul sensibilității vizuale, auditive, kinestezice.

3. Teste de personalitate (chestionare, teste proiective, teste situaționale) privind:

- echilibrul emoțional, autocontrolul, responsabilitatea;

- sistemul de atitudini și aspirații, nivelul intereselor și motivației vocaționale;

- integrarea socială și atitudinile interpersonale.

4. Observația subiectului sub aspect constituțional și comportamental cu referire la:

- simptomatologia stabilă - tip constituțional, aspecte fizionomice;

- simptomatologia dinamică - ținuta, mimica, modificări vegetative, vorbire;

- dinamica de comportament în timpul examinării.

5. Anamneza/interviul cuprinzând date generale cu privire la evenimentele principale ale traseului existențial și cu privire la evenimentele cruciale din viața personală și socio-profesională.

6. Analiza și evaluarea activității profesionale.

Pentru modul de transport rutier și pentru personalul aeronautic nenavigant este obligatorie administrarea a minim 5 probe de evaluare psihologică care să urmărească aspectele specifice exigențelor funcțiilor respective, conform fișei postului și a psihoprofesiogramei, iar pentru modurile de transport feroviar și naval este obligatorie administrarea a minim 7 probe de evaluare psihologică.

### Observație

Interpretarea datelor obținute prin diferite metode și probe de evaluare psihologică va respecta principiul intercorelării complexe a tuturor funcțiilor și structurilor personalității și caracterul sistemic al activității profesionale în raport cu care se face investigația psihologică.

Avizul psihologic va reprezenta o reflectare a datelor punctuale obținute în urma examenului psihologic raportate la cerințele funcției pentru care s-a făcut examinarea, precum și o reflectare a dinamicii evolutive a caracteristicilor psihologice evidențiate în contextul exercitării funcției profesionale.

## **CARACTERISTICILE PSIHOLOGICE EVALUATE ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL EXAMINĂRII**

- 1. Examinarea la școlarizare/formare profesională urmărește:**
  - prezența unui potențial aptitudinal și atitudinal de bază implicat în activitatea specifică din perspectiva posibilităților de antrenare, educare, instruire și formare;
- 2. Examinarea la angajare/reangajare urmărește:**
  - determinarea și evaluarea gradului de reprezentare a structurilor aptitudinal-atitudinale și a modului cum acestea sunt dinamic angrenate în structura reală a profesiei.
- 3. Examinarea la menținerea în funcție (control periodic) urmărește:**
  - gradul de dezvoltare și perfecționare aptitudinală pe baza acumulării de experiență, gradul de conservare a funcționalității structurii psiho-comportamentale diagnosticate anterior, evaluarea dinamicii factorilor psihici în raport de vârsta, solicitările locului de muncă, tipul de transport;
  - constatarea unor modificări ca: uzura precoce, oboseala cumulată etc., ce pot antrena disfuncții ale sistemului, atât la nivel aptitudinal (deficit de comutare a atenției, deteriorarea capacității de organizare a activității, dificultăți în luarea deciziei, afectarea psihomotricității), cât și la nivel atitudinal-caracterial (agresivitate sau anxietate, diminuarea activismului social și al sociabilității).
- 4. Examinarea la contestație urmărește:**
  - măsura în care ineficiența în plan aptitudinal-atitudinal constatată la examinarea anterioară s-a datorat unor cauze psihice structurale sau a fost de natură conjunkturală;
  - constatarea situației în care nivelul unora dintre aptitudini nu se ridică la gradul de dezvoltare necesar, individualizat și în funcție de experiența profesională;
  - dacă există posibilități compensatorii sau formative în plan aptitudinal;
  - dacă motivația, echilibrul psihic, capacitatea de a se mobiliza intervin favorizant în păstrarea calității comportamentului profesional.
- 5. Examinarea la sesizare are caracter strict individualizat, dependent de situația care impune investigația psihologică și va urmări stabilirea cauzelor comportamentului deviant sau a scăderii importante a eficienței profesionale. Această examinare se efectuează pe baza unor solicitări scrise din partea angajatorului sau a altor organisme abilitate și va cuprinde motivarea pentru care se solicită reevaluarea, însoțită de documentele constatatoare.**